

ומשנינן: **בנקוטאי**. שהם לא באו כולם ממקום אחד, אלא התלקטו ממקומות רבים, שיש בהם מנהגים שונים. ולא נשאר אלא לנהוג כפי שמשמע מהפסוק בתהלים.

איבעית אימא: הלכה זו נוגעת באופן דאמר להו, שבעל הבית אמר לפועליו: **דאגרייתו לי**, הריני רוצה שתהיו נשכרים לי, **כפועל דאורייתא**, כפי הראוי לנהוג מן התורה, ולא לפי המנהג.

דרש רבי זירא, ואמרי לה, יש אומרים, תני רב יוסף: מאי דכתיב [שם כ] "תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער" כך הוא נדרש:

"תשת חשך ויהי לילה" — זה העולם הזה שדומה ללילה. (6)

"בו תרמוש כל חיתו יער" — אלו רשעים שבו שבעולם הזה, שדומין לחיה שביער, שמניחים להם משמים, שינהגו בעולם הזה

שנאמר בתהלים [קד כב] "תזרח השמש, יאספון [החיות], ואל מעונתם ירבצון. ואז, יצא אדם לפעלו ולעבודתו ערי ערב".

הרי, שרק בזריחת השמש יוצא אדם למלאכתו, ועובד עד החשיכה.

והוינן בה: מה שייך בכלל לפסוק הלכה לגבי זמן המלאכה של הפועלים?

וליחזי היכי נהיגי? נבדוק כיצד מנהג המקום, ונהג לפיו, כמו ששינו במשנתנו "הכל כמנהג המדינה"!

ומשנינן: ריש לקיש בא לפסוק הלכה בעיר חדשה, שלא נקבע בה עדיין מנהג לגבי זמן מלאכת הפועלים.

אך עדיין מקשה הגמרא: **וניחזי מהיכא קא אתו? נבדוק מהיכן באו רוב אנשי העיר הזאת החדשה, ונהג לפי אותו המקום?** (5)

מהרש"א].

והקשו תוס' על פירושו, אם כן, מה שואלת הגמרא "וליחזי היכי נהיגי"? והלא ריש לקיש לא בא לומר שצריך לעשות כן אלא בא ליישב את מנהג העולם ששינו מדין הפסוק? והיעב"ץ כתב הטעם [לפי פירוש רש"י ותוס'] על פי הגמרא ביומא [כב א] "שאני מיגנא ממיקם", שקשה לו לאדם לקום ממטתו בהשכמה יותר מללכת לישון מאוחר.

5. מכאן משמע שעיר חדשה, אם ידוע מהיכן באו רוב האנשים, הולכים אחר מנהג אותו מקום שבאו משם. נמוקי יוסף.

6. כתב המסלת ישירים בפרק ג: והבן כמה נפלא המאמר האמיתי הזה למי שמעמיק להבין בו. כי

להקדים כניסה ליציאה. כמו שאמרו "לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב", אף על פי שהיציאה מהעיר קודמת לכניסה לעיר אחרת.

ועוד הביאו תוס' מהר"ח שמפרש להיפך, שפועל בכניסתו, היינו כשהוא נכנס למלאכתו בבקר, הוא נותן מהזמן שלו, שהוא יוצא מביתו קודם הנץ החמה, שהוא תחילת זמן המלאכה, ומקדים לצאת מעלות השחר. ובתמורה לכך, ביציאתו ממלאכתו הוא עושה זאת על חשבון בעל הבית, ויוצא קודם צאת הכוכבים, כדי שיספיק להגיע לביתו עד צאת הכוכבים. ובא ריש לקיש להשמיענו, ששינו העולם מנהגם מדין הפסוק בתהלים, שהוא מביא כדי לקיים מה שאמרו חז"ל "לעולם יכנס אדם בכי טוב". [ומעלות השחר כבר נחשב ל"כי טוב".]